

тність не викликає сумнівів. А ось доволі складна процедура досудового розслідування, яка при цьому ще й постійно змінюється є суттєвою перешкодою у діяльності слідчих та ще й у поєднанні з надмірним навантаженням, може привести до помилок у їх роботі. Інколи складається враження, що процедура досудового розслідування виписана так, щоб як можна більше нашкодити слідчому й дати всі шанси підозрюваному уникнути відповідальності, завдати удару по боротьбі із кримінальними правопорушеннями та нашкодити національній безпеці. Прикладів такої процедури можна навести безліч, але нажалі обмеженість у об'ємі не дозволяє це зробити повною мірою. Наведем окремі з них. Наприклад, у слідчого є право на затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, але це право так зарегламентовано, що по суті його немає, бо слідчий тоді коли це потрібно для результатів досудового розслідування, реалізувати його не може. Або візьмо порядок обчислення строків досудового розслідування. Таке враження, що цей порядок виписаний так, що б слідчий не займався розслідуванням, а лише підраховував строки [4]. Нажалі наведеними фактами проблеми не завершуються, більше того вони поєднуються з чисельними теоретичними проблемами щодо формування доказової бази [5], щодо функції яку здійснює слідчий [6] тощо.

У підсумку, слід зазначити, що досудове розслідування слід удосконалити, бо без ефективного досудового розслідування забезпечити безпеку держави від злочинних посягань не можливо.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/conv#n2078>

2. Організаційно-правові проблеми досудового розслідування URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/9743/%D0%94%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

3. Басиста І.В. Відхід від застарілої системи показників як шлях до ефективних реформ / Актуальні проблеми досудового розслідування: зб. Тез доповідей IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 1 лип. 2015 р.). К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. С. 21-23.

4. Черненко А.П., Шиян А.Г. Окремі питання щодо строків досудового розслідування. Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні : матер. XVIII Всеукр. наук. – практ. конф. (м. Дніпро, 28 лютого 2020 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. С. 154-157.

5. Талалай Д.В. Щодо окремих проблемних аспектів використання показань, отриманих під час досудового розслідування. Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення : матеріали наук. практ. конф. (м. Харків, 25 жовт. 2019 р.) / редкол.: В.В. Федосєєв, О.В. Косьмін. – Харків : Право, 2019. С.100-103.

6. Осауленко О.А. Процесуальна функція слідчого. Актуальні проблеми досудового розслідування: матеріали міжвідомчої наук.-практ. конф. (Київ, 5 липн. 2017 р.) : К. : Нац. Акад. внутр. справ, 2017. С.178-182.

Наталія Черняк,

доцент кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

Віта Первій,

ад'юнкт кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ЗЛОВЖИВАННЯМ ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ

На сьогоднішній день одним із пріоритетів для українського суспільства є розв'язання проблеми корупції. Загальновизнано, що корупція створює загрозу як демократичному розвитку та і національній безпеці України. Вона негативно впливає на всі сфери суспільного життя, економіку, освіту, політику, соціальну та правову сфери, міжнародні відносини.

Однією з гарантій успішного функціонування держави і суспільства є створення належних умов для ефективної діяльності державного апарату, апарату органів місцевого самоврядування та підприємств, установ й організацій незалежно від форми власності. Результативність такої діяльності в Україні на сучасному етапі істотно знижена під впливом негативних політичних, економічних, правових та інших змін, а також високого рівня злочинності. Вагомою ланкою з-поміж зазначених факторів є зловживання службовими особами наданою їм владою або службовим становищем.

Так, відповідно до ст. 364 КК України, зловживання владою або службовим становищем – це умисне, з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи використання службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби, якщо воно завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб [1].

Виявлення і розслідування злочинів, пов'язаних зі зловживанням владою або службовим становищем, доволі складні процеси. Вони зумовлені специфічними ознаками об'єктивної сторони даного кримінального правопорушення, а також умовами їх вчинення. Так, ми погоджуємося з думкою Слуцької Т. А., яка поділяє їх на:

1) діяльність посадових осіб органів влади певною мірою непрозора і закрита. Вона означає, що власне, посадові особи органів державної влади та органів місцевого самоврядування сьогодні заперечують парадигму, яка стосується того, що даного типу органи мають розвиватися на засадах публічності і відкритості. Це робиться з метою полегшення приховання недобросовісними посадовцями їх неправомірних дій;

2) посадові особи є освічені, високоінтелектуальні люди, тому як суб'єкти злочину вони обирають кваліфіковані способи підготовки злочину та латентні механізми його вчинення;

3) з метою отримання неправомірної вигоди, посадова особа може створювати певні перешкоди під час надання публічних послуг, оформлення документів тощо. До того також слід відносити випадки взаємного приховування злочину зацікавленими особами (того, хто надав неправомірну вигоду і того, хто її прийняв).

4) крім того, суб'єкти злочинів, пов'язаних зі зловживанням владою або службовим становищем завдяки своїм професійним якостям розуміють механізм виявлення і розкриття таких діянь, а тому превентивно формують план дій стосовно приховання неправомірних дій, через що така діяльність набуває латентного характеру [2, с. 81].

Слід зазначити, що вищенаведені чинники і умови можуть видозмінюватися, а також доповнюватися іншими в залежності від конкретної ситуації. До вищенаведеного списку нерідко додаються умови, які стосуються статусу посадових осіб, власне, їх безкарності, широких оперативних та управлінських можливостей, тісних та міцних корумпованих зв'язків, приховання злочинної діяльності підлеглого керівником через певний розмір вигоди, чинення протидії розслідуванню кримінального правопорушення у сфері зловживання владою або службовим становищем, а також перешкоджання у процесі збору доказового матеріалу не тільки зі сторони підозрюваного, але і його оточення з метою приховання злочинних зв'язків тощо.

---

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14> (дата звернення: 26.02.2021)

2. Слуцька Т. А. Кримінальна відповідальність за перевищення влади та службових повноважень: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. К., 2010. с. 81